

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת ואתחנן

להשיב אל הלב

**כאשר ילד רואה את אביו מראה פנים קשוחות, זה לא נראה לו
סותר לכך שאביו אוהב אותו ורוצה בטובתו. כך גם כאשר אנו
רואים את המציאות הגשמית ה'קשוחה', עלינו להשיב אל לבנו
שבאמת ה' מסתתר בתוכה.**

שלום לידידינו היקרים!

פרשתינו היא המקום שבו התורה הכי מרחיבה על מצוות יחוד ה'. הכניסה לארץ והחיים בה עלולים לגרום לבני ישראל לשכוח את ה', ולחפש חיות ממקומות אחרים – ולכן משה רבינו מזהיר את בני ישראל בפרשתינו "וידעת היום והשבות אל לבבך, כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אין עוד!"

שואל על כך אדמו"ר הזקן, בתחילת שער היחוד והאמונה:

מלשון הפסוק "והשבות אל לבבך", משמע שהאמונה בכך שה' הוא האלקים היחיד היא דבר שהלב ממאן בו, ועל האדם להתאמץ להשיב אל הלב את האמונה הזו. אבל לכאורה הדבר קשה: האם האמונה בא-ל אחד היא קשה יותר ללב מאשר האמונה בהרבה אלילים? האם המחשבה שיש אלקים אחד בשמים ואלקים אחד בארץ ואלקים אחד במים שמתחת לארץ מתיישבת על הלב יותר מאשר האמונה שבכל המציאות יש רק את ה'?

לדעת בשכל ולהשיב אל הלב – המציאות היא לא דבר נוסף על ה'

התשובה, שאותה אומר אדמו"ר הזקן בהרחבה בכל שער היחוד והאמונה, היא שעלינו לא רק לדעת ולהאמין שה' מחיה את הכל וכל מה שקורה זה ה' עושה. עלינו להאמין שכל המציאות לא עומדת בפני עצמה כפי שנראה לעיניים, אלא ה' מהווה אותה בכל רגע. המציאות היא לא חיצונית לה' ולא דבר נוסף על ה', אלא הכל הוא ה' וה' הוא הכל.

אמונה כזו קשה שתתיישב על הלב, אבל היא לא דבר שקשה לתפוס אותו בשכל: מתיישב לנו על הלב שהעולם הוא לא קדמון, כי אנחנו לא יכולים לתאר לעצמנו דבר גשמי שקיים

מאז ומעולם. כלומר האמונה שהעולם נברא יש מאין היא אמונה ברורה שמתיישבת על הלב. אם כן, כיוון שברור לנו שהעולם נברא יש מאין, אין זה יותר 'קשה' לה' לברוא את העולם בכל רגע יש מאין, ואין זה דבר שקשה לשכל לתפוס אותו. אלא שכיוון שהמציאות נראית לנו כעומדת בפני עצמה, אין זה מתיישב על הלב בקלות לחשוב שה' מהווה אותה בכל רגע, וכיוון שזה לא מתיישב על הלב, לכן זו גם לא התפיסה הפשוטה שלנו בשכל.

בשביל להמחיש זאת אדמו"ר הזקן לוקח כדוגמה את האפיקורסים שלא מאמינים בהשגחה פרטית ובאותות ומופתים שבתורה. האפיקורסים הללו מאמינים שהעולם הוא נברא, אבל הם חושבים שאחר כך ה' 'עזב' אותו, ומאז העולם מתקיים לבד, בדרך הטבע, כמו אומן שעושה כלי ועוזב אותו. אדמו"ר הזקן אומר שכל הניסים שכתובים בתורה הם קטנים יותר מאשר בריאת העולם יש מאין, ואם כן התפיסה שהעולם נברא יש מאין אבל ה' לא עושה ניסים ולא משגיח בהשגחה פרטית, היא לא תפיסה שנולדת בגלל קושיה שכלית. אדרבה, בגלל שהמחשבה שה' מהווה את העולם בכל רגע לא מתיישבת על הלב, לכן האפיקורסים הללו מעקמים את השכל הפשוט, ואומרים שה' ברא את העולם ואחר כך עזב אותו.

כך זה גם אצלנו: התפיסה שכל המציאות היא חיות אלקית, והיא לא דבר נוסף על ה', היא לא תפיסה שקשה לשכל. אלא שכיוון שלתפיסה הזו קשה להתיישב על הלב, לכן אנחנו לא תופסים כך בשכל.

לכן הכתוב צריך להזהיר "וידעת היום והשבות אל לבבך". "וידעת היום" – ראשית תדע ותאמין בשכל שה' מהווה את כל המציאות בכל רגע, ואחר כך "והשבות אל לבבך" – אם תתבונן בזה בשכל בסופו של דבר זה גם יתיישב על הלב.

ה' הוא האלקים

"כי ה' הוא האלקים" – שם אלקים שהוא השם של מדת הדין, באמת כלול בשם הויה שהוא השם של מדת הרחמים. מצד שם אלקים גשמיות העולם נראית דוממת, כאילו היא עומדת בפני עצמה. ואף על פי כן באמת "ה' הוא האלקים", והמציאות לא יציבה וקיימת כמו שהיא, אלא ה' מהווה אותה בכל רגע. ה' מתחבא בתוך הטבע (= בגימטריה א-להים), ולכן הטבע נראה כקיים, אבל באמת ה' פשוט עוטה מסכה, שגורמת לכל המציאות להיראות כקיימת.

למה הדבר דומה? לאבא ש'לובש' פנים קשוחות על מנת לחנך את בנו. האבא אוהב את בנו, ורוצה רק שיהיה לו טוב, ולפעמים בשביל זה הוא מחליט להיות קשוח ולא גמיש. כאילו מה שהוא אומר זה המציאות היחידה, ואין אפשרות אחרת.

אם כן, בפנימיות האב הוא גמיש, ובוחר מה לעשות, ובחיצוניות הוא קשוח ומראה שאין שום אפשרות אחרת מלבד מה שהוא אומר. בפנימיות האב אוהב את בנו, ובחיצוניות האב מכסה זאת על מנת לכוון את בנו לדרך טובה.

כשם שהבן רואה את הפנים הקשוחות של האב, ואף על פי כן הוא יודע שבפנים מסתתרת האישיות של האב שאוהב אותו, ואין זה דבר שלא מתיישב על הלב – כך עלינו לדעת ולהשיב אל לבנו שה' מסתיר את עצמו בתוך הטבע, ואף על פי שהמציאות הגשמית נראית 'קשוחה' וקיימת בפני עצמה, באמת ה' מחיה ומהווה אותה בכל רגע.

גם בדומם יש חיות אלקית – בדיוק להיפך מעבודה זרה

הידיעה והאמונה שאין לעולם קיום נפרד משל עצמו, אלא אפילו כל המציאות הגשמית היא חלק מהחיות האלקית, היא בדיוק ההיפך מעבודה זרה: כאשר עובדי עבודה זרה משתחווים לפסל, הם לוקחים דבר דומם, ומתייחסים אליו כאל אלקות. כלומר עובדי עבודה זרה מתייחסים לאנשים כאל דבר חי, ולא לקות כאל דבר דומם.

לעומת זאת האמונה שה' מהווה את המציאות בכל רגע היא צורת חשיבה הפוכה: גם הדומם שאנחנו רואים אינו דומם באמת, אלא ה' מתחבא ומסתיר את עצמו בתוך הדומם. מה שאנחנו רואים את הדומם כדומם, זה רק בגלל שה' מסתיר את עצמו, אבל באמת גם בתוך הדומם מסתתרת החיות האלקית.

שבת שלום!

בית 'עוד יוסף חי'

